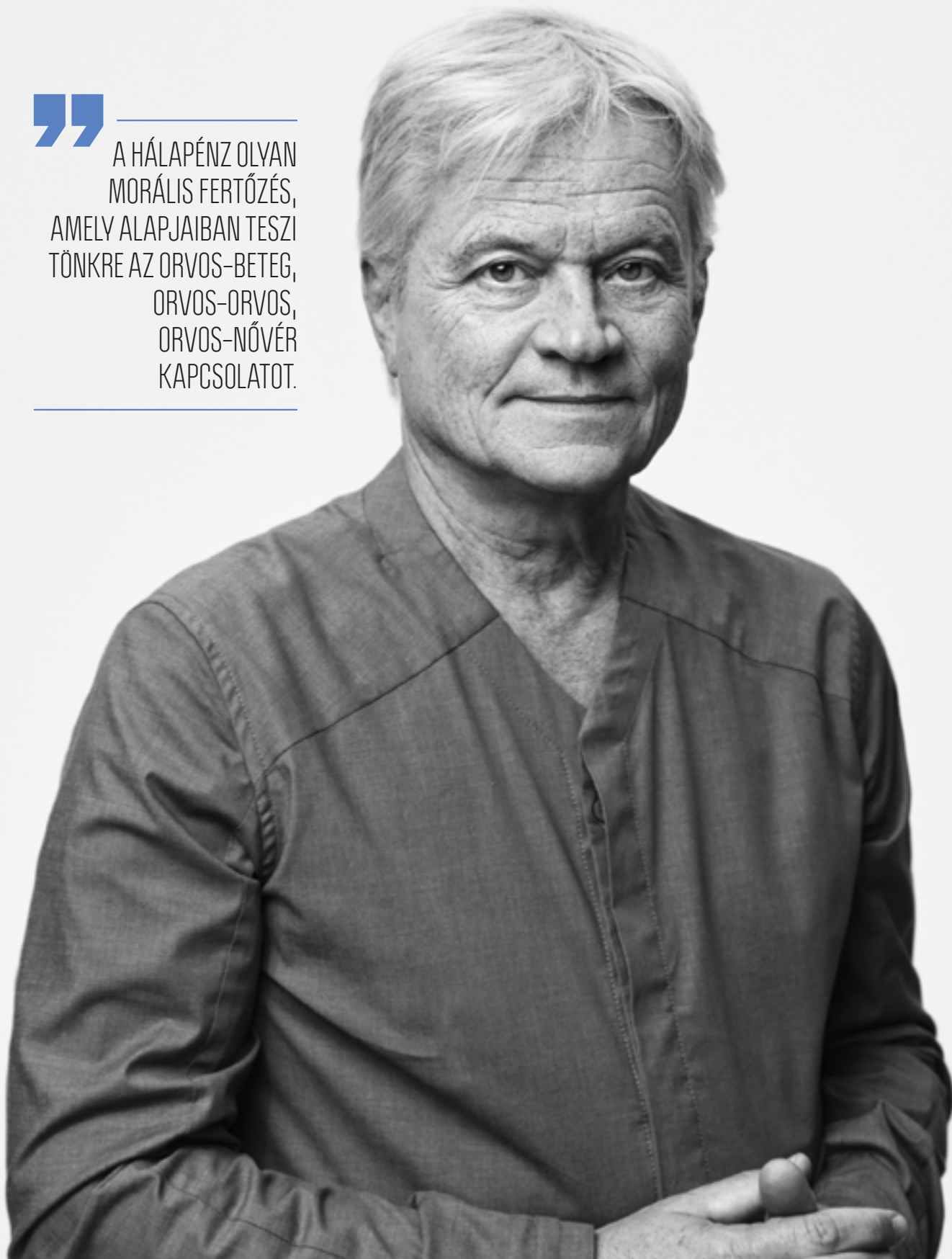

”

A HÁLAPÉNZ OLYAN
MORÁLIS FERTŐZÉS,
AMELY ALAPJAIBAN TESZI
TÖNKRE AZ ORVOS-BETEG,
ORVOS-ORVOS,
ORVOS-NŐVÉR
KAPCSOLATOT.

SZÖVEG –
SZÁM KATI

SOROZAT –
KÉPMÁS

KÉPEK –
EMMER LÁSZLÓ

AZ ŐSROBBANÁS JELENTÉKTELENSÉGE

A táskámban lapuló diktafonon számos mély értelmű idézet várja, hogy gépbe pötyögjem – az imént felvett interjúban hangzottak el. Olyan emberrel beszélgettem, akit irigyelhetnénk is, ha mindazért, ami csodálnivaló benne, nem kellett volna keményen megküzdenie és megfizetnie. Bármilyen furcsa is, az elhangzott Teréz anya- és Szent Ferenc-idézetek helyett mégis – a Gondviselést egyáltalán nem figyelmen kívül hagyva – a sörreklám profán bölcsessége jut eszembe: az élet annyi, amennyit beletöltesz.

- ◆ 2004-ben találkoztam először **dr. Csókay András**sal, az építőmérnöki végzettséggel is rendelkező idegsebésszel, akiről olyan anekdoták keringtek, hogy egy kongresszuson túl fényűzőnek találta a felajánlott szállást, ezért sátrat vert a hotellal szemben. Aki akkoriban szokatlan újítást alkalmazva végzett agyműtéteket, amelynek ötlete – ahogy ezt széltében-hosszában hirdette is – ima közben született meg. A nemzetközi sikerek ellenére a hazai szakma nem lelkesedett, többnyire csak menthetetlen eseteket operálhatott. „Amíg az ostoba, elvetélt, házasságtörő életemet éltem, veregették a vállamat, hogy milyen jópofa gyerek vagyok, de ahogy megtértem és gyógyítási sikereim lettek, ferde szemmel kezdtek nézni rám” – mondta abban az interjúban. Akkor volt kéthetes hatodik, legkisebb gyermeke, Marci.

Évek múlva egy kolléganőm súlyos balesetet szenvedett, napokig nem tudták föléb-reszteni a kómából, ezért felhívtam Csókay doktort, bár tartottam tőle, azt sem tudja majd, ki vagyok. Azonnal felvette a telefont, megígérte, hogy érdeklődik a kezelőorvosnál, és egy óra múlva hívott is a megnyugtató hírrel. Akkor nagyon sokat segített az a három mondat a telefonban.

Pár évvel ezelőtt Képmás-esten volt a vendégem. Marci fia akkor már nem élt, egy epilepsziás rohamban vesztették el. A ráncok fájdalmassá mélyültek az arcán, de mégsem megtört, reményvesztett ember volt; a tekintete ugyanolyan megszállottan lángolt, mint korábban, és olyan őszintén válaszolt mindenre, hogy nem volt olyan kérdés, amelyet ne mertem volna föltenni neki.

2018-ban a sajtó a bangladesi sziámi ikrek szétválasztásától hangos, amelyben dr. Csókay András kulcsszerepet vállal. Címlapinterjúra készülünk. Nézem a műteremben a fotóslámpákkal megvilágított bronzos arcot, amelyet nem egy egzotikus nyaralás, hanem az afrikai misszióban eltöltött napok aranyoztak meg. Készülnek a képek, de ő már el is kezdi az interjút, mondja, ahogyan mindig. Akár alkalmas, akár alkalmatlan.

– A missziós orvosláshoz erős elhívás kell, nekem például el kellett jutnom odáig: mit tenne Jézus a helyemben. Európában kb. 600 millió emberre több mint 10 400 idegsebész jut, Afrikában 1 milliárd 200 millió emberre mindössze 488. 2016-ban Međugorjében odajött hozzám a nigériai Francis Chiawa atya, akivel elkezdünk beszélgetni. A közös imádság után egyértelművé vált, hogy a Szűzanya egy idegsebészeti misszióra hív minket. Onitshában, a Borromeo Szent Károlyról elnevezett egyházi kórházban kezdtünk el létrehozni egy osztályt a semiből. Azon a területen egyáltalán nincs ingyenes orvosi ellátás, egy CT 100 dollár, a malária- vagy AIDS-szűrés 1 dollár, miközben egy nővér napi 1 dollárt keres. Van most egy fiatal, négygyerekes beteg ott, akinek minden héten kell egy művesekezelés ahhoz, hogy életben maradjon. Ez alkalmanként 100 dollár. Dr. Fodor Réka missziós belgyógyász kezdte kezelni, az alapítványa (AFRÉKA) segíti, de a Cselekvés a Kiszolgáltatottakért Alapítványunkon keresztül is bárki támogathatja, csatlakoztunk hozzá, most is viszek nekik pénzt. Az is lehet, hogy a kezeléseik alatt a betegnek helyreáll a veseműködése.

– **Hogyan fér be egy gyakorló sebész munkaidejébe, műtéti rendjébe a misszió?**

– Természetesen csak a szabadság terhére. Ezért is elsősorban idősebb kollégákat ajánlunk, mert nemcsak a tapasztalatuk több, hanem a szabadságuk is. Az előbbire is nagy szükség van, mert misszióban mindig sokkal súlyosabb esetekkel találkozunk, hiszen elhanyagoltabbak a betegek, a műtéti körülmények meg tízszer rosszabbak.

Sokkal nehezebbek az operációk, ezért is örülök, hogy 15 évvel ezelőtt elkezdtem a friss elhunytakon gyakorolni a műtéteket, amelyeket a hivatalos boncolás keretein belül lehet elvégezni, mert ez olyan nagy műtéti számot és gyakorlatot eredményez a lehető legkomplexebb helyzetekben, amit másképp nem tudnék elérni.

– **Ilyenkor bent maradsz munka után?**

– Nem, előtte. Hattól negyed nyolcig, mindennap. Ahogy a zongoraművész gyakorol vagy a sportoló edz. Persze nem a könnyű részt kell gyakorolni, hanem a szövődményes eseteket, a kritikus helyzeteket, és akkor Nigériában sem esel kétségbe, ahol forróságban, megfelelő segítő asszisztencia, fontos műszerek nélkül kell megcsinálnod ugyanezt. Pár nap múlva is megyek egy orvoskongresszusra, ahol toborozni szeretnék a misszióhoz. Van, hogy tizenketten is jelentkeztek, de aztán egy sem jön. Pedig, ha a tízezer európai idegsebész adna két hetet évente... de nem, legyen csak hármezer idősebb kolléga – ez reális lehetne. Most négyen vagyunk, Magyarországról dr. Szeifert György meg én. De más szakterületen is vannak elhivatott kollégák, például, már említettem Rékát, aki nőként, egyedül terepre is kijár, és napi 180 beteget meg néz! Mindez csupán emberi erőből nem megy. Amikor úgy éreztem, hogy ura vagyok a helyzetnek, és én csinálom ezt az egészet, mindig azonnal kifutott alólam minden. A legvesélyesebb gőg a vallásos gőg, amikor kiválasztottnak érzem magam. Legalább háromszor volt ilyen kísértésem a misszióban. Amikor túlságosan tisztelnék azok, akiken segítesz, azt mindig háritani kell és megvallani a bűneid, például, hogy neked is van néha önteltségi vagy irigységi rohamod. Nem baj, ha hibáidat kifelé is elmondod, mert az a másik embernek is használ, bűnbánatra serkenti.

– **Milyen állapotban térsz vissza egy-egy misszióból?**

– Fizikailag teljesen kimerülve, mint egy maraton után, de lelkileg mindig följebb lépve. Megtapasztalom a poklot lelkileg is, mert tudomásul kellennem, hogy nem gyógyíthatok meg mindenkit. De ezek a szegény emberek még a temetést is teljes szívvel ünneplik – ez Nigéria keresztény része. Jó lenne ezt eltanulni tőlük. Európa fut a halál elől, ezért nem járnak az orvosok sem boncterembe, inkább élőkön gyakorolnak. Gerlei Ferenc professzor azt mondta, ez az a hely, ahol a halál örvendő siet az élet segítségére.

Nagy igazság ez.

AMIKOR ÚGY ÉREZTEM, HOGY URA VAGYOK A HELYZETNEK, MINDIG AZONNAL KIFUTOTT ALÓLAM MINDEN.

– A fiatal kollégák kérnek tőled tanácsot nem szorosan vett szakmai kérdésekben is?

– Nem, mert lehet, hogy sokszor nem várom meg a kérdést, mondom előre azt, ami szerintem fontos. Kicsit olyan ez, mint a szülőség. A felelőssel mindig nagy vitám van erről, ő azt mondja, ne a gyerekeidnek beszélj Istenről, hanem Istennek a gyerekeidről. Én meg inkább öntöm rájuk, néha bizony ecetként, pedig lehet, hogy pár csepp méz többet érne. De azért azt tudatosítani kell, hogy aki az egészségügybe megy dolgozni, ne keresse a gazdagságot! Legyen, persze egy normális életszínvonal a családjával együtt, hogy regenerálódni tudjon, és abba beleférjen mondjuk egy hét síelés is együtt, nyaralásba, autóban, mindenben meg kell tartani a középutat.

– Hogy talált meg a sziámi ikrek szétválasztásának feladata?

– A bangladesi misszió keresztül. Ezt Pataki Gergely plasztikai sebész barátom indította el 8 éve. Együtt hoztuk létre 18 éve az alapítványunkat Teréz anya ihletésére. Álmodban nem gondoltam volna, hogy sziámi ikreket elvállalhatok, de amikor megtudtam, hogy nem vállalták el, imádkozni kezdtem – a mai napig vallom, hogy ima kell a tudományos ötlethez. Persze ezt nyilván nem mondja minden tudós, de azt biztos mondja, hogy az elmélyülés vagy a meditálás nagyon fontos. A csendbe való visszalépés, a mélységbe való eljutás, ahol találkozhatunk az igazsággal. A keresztény viszont nemcsak a mélységben keresi az igazságot, hanem tudja, hogy konkrétan kihez megy – Krisztushoz. Az itt megtalált igazságok nemcsak hitigazságokat tartalmazhatnak, hanem morális igazságokat is. Ne lepődj meg, ha ebben az elmélyülésben tapasztalod meg, hogyan hozhatod helye a tönkrement házasságodat. És a tudományos igazságok is itt vannak. Az imádságba esik be az újító gondolat, például, hogy hogyan oldj meg egy műtét

problémát. Így esett be az az ötlet is, hogy nem nyitott műtéttel kellene elválasztani az ikrek ereit – ehhez pedig megtaláltuk dr. Hudák Istvánt, aki érpályán keresztül tudta szétválasztani az agyi ereket egyedülálló módon. De még messze vagyunk a végleges sikertől, több hosszú műtét áll előttünk.

– Mi bátorított az imán túl, hogy ebbe belevágj?

– Az összenőtt ikrek a gyerekkorukat még jól átvészelelik, de egy kamasznak az összenövés kibíráhatatlan érzésé válik. Kell nyilván egy szülői döntés, az orvos feladata pedig az, hogy megsaccolja a műteti siker esélyét. Súlyos betegeknel ez mindig így van.

– A magyar orvostársadalom hogyan kísérte ezt a szenzációt?

– Eddig tudományos kongresszusra egyszer léptünk ki vele, arra nem nagyon reflektáltak. Általában attól függött a reakciójuk, hogy barátaink-e vagy nem. Utóbbiak szerint felelőtlenség, amit teszünk.

– Reagálsz erre?

– Nem. Hatalmas példaképem Semmelweis Ignác, de az igazi Batthyány-Strattmann László, mert őt is üldözték, de ő nem bolondult bele. Pedig azt mondták róla, hogy emberkísérleteket végez, hogy passzióból húz fogat, vág le lábakat, és ez az akkori vezető szakmai újságokban, mint pl. a Magyar Orvos, jelent meg, nem egy bulvárlapban! De ő azt vallotta, keresztény embernek nincs ideje megsértődni, elveszi az energiát a munkától. Az az érzésem, hogy szegény Semmelweis nem tudta Krisztus lába elé tenni a maga szenvedéseit, üldöztetéseit és elfogadni azt. De lehet, hogy ebben tévedek, mert ennek nincs is köze a vallásossághoz, inkább ahhoz, ki milyen lelki alkat.

– Hogy érzed magad a magyar egészségügyben?

– Ez attól függ, éppen milyen erős lábakon áll a hitem. Ha a szív ereje megbicsaklik – mint amikor a kisfiam meghalt –, hiába erős az ész lábakon, az kevés. Ha csak azzal élsz, az vicsorgó, izzadságszagú kereszténység. De az én lelkiállapotomon túl: a magyar egészségügynek van egy nagyon nagy problémája, amelyen a keresztény kormányok sem tudnak úrrá lenni, ez pedig a hálapénz. Ez egy olyan morális fertőzés, amely alapjaiban teszi tönkre az orvos–beteg, orvos–orvos, orvos–nővér, orvos–adminisztrátor kapcsolatokat. Hogy lehet az, hogy

Lengyelország, Csehország, Szlovákia kikeveredik belőle, most már Románia is, mi pedig ugyanúgy benne vagyunk a közepében, mint ötven évvel ezelőtt?

– Van erre a kérdésre válaszod is?

– Van. Belecsapni a közepébe, ahogy például a spanyolok! Természetesen ehhez az kell, hogy megadjuk az orvosoknak, a nővéreknek, a műtősöknek, a kórházi dolgozóknak az osztókat fizetések 40 százalékát vagy a görögök és portugálok fizetésének 70 százalékát, vagy azt, amit a lengyelek megadnak. És aztán kampányt kell indítani a tévében, a rádióban, a lapokban, az interneten, hogy kérem, ennyit keresnek az egészségügyi dolgozók, ne tessék hálapénzt adni, mert azzal veszélyeztetik az orvosok munkáját! Mert attól a pillanattól kezdve, ahogy a hálapénz elfogadása az ellenőrök segítségével bizonyítást nyer, négy évig nem gyakorolhatja a hivatását! A hálapénz eltörlésének az orvosok többsége nagyon örülne, csak az nem, aki a kikényszerített hálapénzzel dolgozik. Az orvosok 60–70 százaléka arra a kérdésre, hogy „mennyivel tartozom?”, azt feleli, hogy semmivel. De van körülbelül 30 százalék, aki nem ezt mondja. Ha azt válaszolja a kérdésre, hogy „amennyit gondol”, akkor pillanatok alatt a bécsi kollégák fizetésének 80 százalékánál van. Ha pedig árat is mond, akkor veri az ottani fizetéseket is, hiszen adómentes milliókat keres. Persze az úgynevezett „orvosbárók” nyilván ellenérdekeltek. Katolikus létemre elfogadom, hogy az abortuszkérdést nem lehet törvényi úton rendezni – sajnos, ezt tudomásul kell venni, lásd Lengyelországot. Azt sokkal inkább tanítás, elgondolkodtatás útján kellene megpróbálni, akár bevezetve egy tantárgyat arról, hol kezdődik az emberi élet. De a hálapénzt meg lehetne így szüntetni.

– Ezek szerint látsz magadhoz hasonló elhivatott embereket a pályádon?

– Hogyne, még jobban oda is teszik magukat, csak nem beszélnek ennyit róla. Van, aki csak tettel hirdeti az evangéliumot, és az is a legfontosabb, de úgy érzem, valahogy nekem a kimondás képessége is adatott hozzá. Lényeges, hogy ha hibázom, azt el kell ismernem. Akkor vagyok jó főnök – ezt dr. Papp Lajostól tanultam –, ha egy megbeszélésen nemcsak az mondom el, hogy ezt a műtétet a jó szándék ellenére rosszul csináltad, hanem azt is, ha én rosszul csináltam.

– Nem élnek vissza veled?

– Nyilván van, aki visszaél, de az mindegy. A saját üdvösségem a legfontosabb, amelyet úgy érek el majd, ha mindent megteszek a másikért. Persze néha nem könnyű eldönteni, mi mindent, de ha odafigyelsz az órangyalodra, szinte hallod, hogy megsújja a választ – ezt a pogány pszichológia lelkiismeretnek nevezi. De a felszínen soha nincs találkozás, le kell szállnod a mélybe. Ezért egy buddhista vagy mindfulness-hívő lehet, hogy sokkal előrébb tart, mint egy felszínes keresztény, aki ezt nem tudja megtenni.

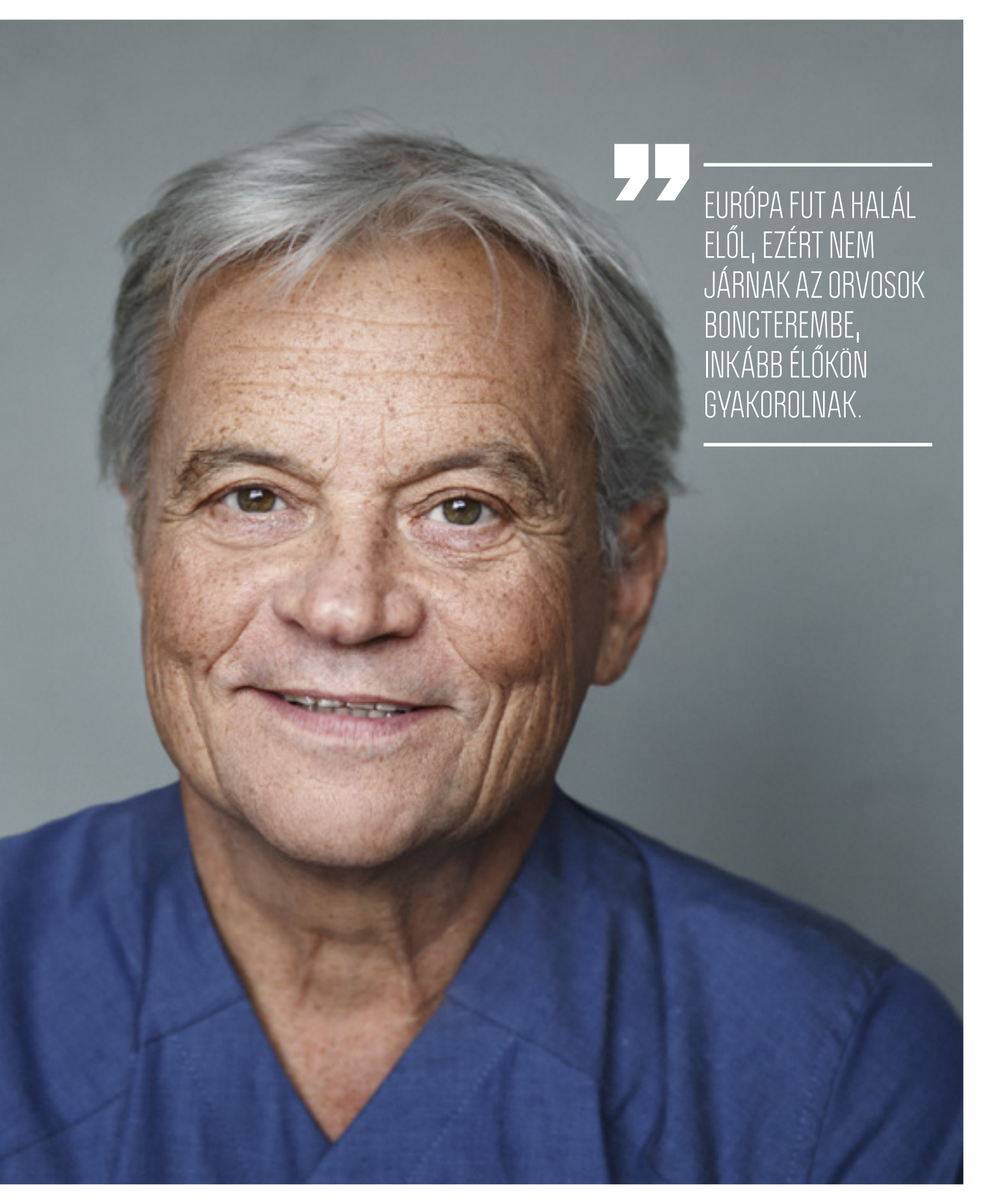
– Stephen Hawking, a cambridge-i egyetem világhírű elméleti fizikusa azt állította, nincs Isten. Mindezt tudományos tapasztalataival indokolta...

– A tudomány soha nem tudja megfejtetni a nem megismerhető igazságokat, mint például azt, hogy mi okozta az ősrobbanást, hogyan lett a semmiből valami, hogyan alakult ki az első élő sejt vagy a szabad akaratú ember... Isten léte annyival nagyobb dolog a többinél, hogy ehhez képest csupán akkora horderejű dolog az ősrobbanás is, mint hogy a nagymamám hogyan főzi a paprikás krumplit.

– Amikor egy tudományos szenzációt bejelentenek, nem is reméled titkon, hogy többet tudsz meg általa az isteni tervről?

– Nem. Mert súlyos betegeknel tapasztaltam már, hogy az orvos tudományos tények alapján megjósolta a közeli halált, évek múltán mégis szembejött a beteg. A tudomány sokismeretlenes egyenletrendszer. Nem tudom elégszer elmondani, hogy amikor imádság nélküli orvos voltam, hiába végeztem én el két egyetemet, egyetlen ötletem sem volt. Utána jöttek az újítások, amikor elkezdtem imádkozni. Persze nem szabad a tudomány eszközeit mellőzni, amikor bebizonyítod az ötleteid hatékonyságát.

Készülődés közben Csókay doktor még viccesen megjegyzi: sok Nobel-díjas csak akkor merete kimondani, hogy van Isten, miután megkapta az elismerést, és már komolyan vették. „Én csak azért nem várom meg a szakmai elismerést, mert akkor nagyképű lennék. Igaz itthon nem is kapok. Külföldön viszont komoly szakmai lapok leközölték az innovációimat, mert ott a gyenge nyelvtudásom gátolja a tanúságtételt – mondja nevetve. ♦

”

EURÓPA FUT A HALÁL
ELŐL, EZÉRT NEM
JÁRNAK AZ ORVOSOK
BONCTEREMBE,
INKÁBB ÉLŐKÖN
GYAKOROLNAK.
